

Agátka, 11 let

„Agátka byla vždycky malá žena plná velkých emocí... Narodila se císařem a úplně neprospívala, ale přitom dokázala plakat sedm osm hodin denně. Bylo extrémně náročné zvládat její živost,“ vzpomíná Agátčina maminka Jana Nevrtalová. Miminkovské i batolecí období bylo vyčerpávající. Maminka, která dříve pracovala s postiženými dětmi, začala dokonce přemýšlet o diagnóze autismu. Ta se nepotvrдила, ale do života rodiny vstoupil s Agátkou mocný živel vyžadující spoustu energie.

Jak Agátka dorůstala do školkového věku, k živosti se přidala i absolutní potřeba vědět. Všechno. Měla stále větší hlad po informacích a snažila se porozumět věcem do hloubky. A tak zase přibývaly komplikace.

Mluvíte-li s Agátkou teď, máte naproti sobě moudrou mladou dámu, jež dokáže komunikovat takřka o všem na úrovni blízké vzdělanému dospělému. Když jí ale bylo pět, nebyla schopná najít své místo v dětském kolektivu.

I když se snažila zapadnout, odjakživa jí bylo lépe s dospělými. „To jsme přijali. Jenže nastalo období, kdy s velkými emocemi ze vteřiny na vteřinu omdlávala. Naprosto se vypínala. Měla na sebe stále větší nároky, nic si neodpouštěla, a jakmile měla pocit, že chybuje, vracely se vyhrocené emoce,“ vypráví maminka. Jako mnoho přemýšlivých dětí, ani Agátka navíc neuměla dobře snášet, když její vrstevníci nedrželi slovo a byli neféroví. A její „dospělost“ a radikální otevřenost zase těžce snášely děti kolem ní.

Rodiče se přirozeně obrátili i na odborníky. Neurologické vyšetření odhalilo fascinující nepoměr ve vývoji hemisfér. „Co se týče levé hemisféry, spojené s logickým myšlením, ukázaly výsledky velký náskok ve vývoji. Zralost levé hemisféry odhadla paní doktorka na 13leté dítě. Ale v pravé byla pořád malou holčičkou. A nebylo možné to vyřešit, bylo potřeba vydržet a pracovat na tom, aby se to srovnalo s věkem,“ vysvětluje Agátčina maminka, jak se v dceři praly dvě odlišné části. Ta předčasně zralá, rozumová, a dítě, které si neumělo s tou dospěláckou částí v sobě poradit. Toto dítě pak v přetlaku „utíkalo“ do nezpracovatelných emocí či omdlávalo. Obtížné to bylo pro celou rodinu. Ani se školou se situace nezměnila.

„S nástupem do první třídy se u Agátky vystupňovaly nároky, které na sebe měla,“ říká Dana Hádková, zakladatelka organizace Dítě badatel, soustředící se na nadané a přemýšlivé děti. Ta se s Agátkou setkala, když byla ve druhé třídě a bojovala se školou, přestože měla „papír z poradny“ doporučující individuální vzdělávací plán.

Holčička se tou dobou znovu hroutila a ustavičně plakala. Nešlo o to, že by učení bylo náročné. Už na začátku bylo jasné, že má jazykové předpoklady. Dnes, v deseti letech, miluje nejen angličtinu, na kterou chodí k sedmákům, aby se ve své třídě nenudila, ale i francouzštinu, španělštinu, a aby rozuměla svému oblíbenému korejskému popu, učí se sama také korejštinu.

Přestože dnes s dětmi kolem sebe dobře vychází a pro svou ochotu rvát se za spravedlnost je i členkou školního parlamentu, tehdy ve druhé třídě ji trápily silné a nepřehledné emoce a zažívala i reálnou šikanu.

Díky své zvýšené citlivosti a přemýšlivosti působila jako „slabá“ a příliš jiná. A to děti neodpouštějí.

Co se od té doby změnilo? „Když Agátka začala chodit k nám na programy Badatelské akademie, potkala tu poprvé ve svém životě děti podobného ražení, jako byla ona sama. Přemýšlivé, ale zranitelné. Objevíli jsme v ní nesmírně silnou osobnost. Byla sice zmatená ze svých silných emocí, ale s tím jsme mohli pracovat. Dávali jsme jí prostor prožít je, popsat i zkusit pojmenovat, co nám ukazují. A protože jejím nejbolestivějším problémem byla její náročnost na sebe samu, pracovali jsme právě s tím. Učila se zažívat chyby, mluvili jsme spolu o tom, proč vlastně potřebuje být nejlepší a co by se stalo, kdyby náhodou nebyla. Pracovali jsme i na tom, aby dokázala ustát okamžik, kdy nebude schopná dokončit nějakou práci, protože i to byl spouštěč silných emocí. Dnes, po třech letech, už po téhle zmatené a trpící Agátce není ani stopy,“ popisuje Dana Hádková.

Agátka se dnes umí srovnat i s těmi nejnáročnějšími pokyny a úkoly – během covidu dokonce pomáhala natáčet edukativní videa. Stále platí, že se nestydí mluvit a říkat nahlas, co si myslí. Ale udělat chybu už ji dnes nestojí žádné omdlévání. A těší se na osmileté gymnázium. „Opravdu se těším. Baví mě totiž spousta věcí. Vesmír, ale i politika, chodím do školního parlamentu,“ připomíná Agátka a maminka dodává, že má v dceři také poměrně vyhraněnou feministku a milovnici diskusí.

„Co není v knížkách nebo učebnicích, si sama dohledávám na internetu nebo se ptám mámy,“ vysvětluje Agátka, která se naučila své emoce dobře ventilovat a vytěžit i skrze koníčky. Sezení u knížek vyvažuje jógou či plaváním, miluje chodit ven a bavit se se svými vrstevníky, a to přesto, že ještě před třemi lety byla tak trochu ztracená a pro okolní svět nečitelná.

Mimochodem, Agátka má stejné přemýšlivého osmiletého brášku Šimona. I on je mimořádně nadané dítě. I on leží v knížkách, obdivuje vesmír a utíká se do svého světa, když ho ten okolní nepřijímá tak, jak by potřeboval. Protože stejný nebo podobný mechanismus útěků do vlastního světa zná drtivá většina přemýšlivých dětí. Aby mohly přežít samy v sobě a jednou, když budou mít štěstí na správné dospěláky, žít tak, jak potřebují...

„Mimořádně intelektově nadané a přemýšlivé děti jsou hluboko uvnitř často velmi zranitelné. Práce s nimi vyžaduje trpělivost, ale také umění nelítovat je. Potřebují povzbuzení a pomoc při zvládnání situací, které je zraňují z důvodů, jež jsou pro lidi kolem často nepochopitelné. Třeba proto, že mimořádné nadání často doprovází také vysoká citlivost. Laskavá náročnost a pochopení jim pomáhají co nejlépe využít své silné stránky ve prospěch jich samotných i ostatních.“

Dana Hádková, Dítě badatel